Utbildningsförvaltningen
Emma Rocklind
Utredare
emma.rocklind@enkoping.se

Svar på remiss ”Spetsutbildning i musik i grundskolan– en försöksverksamhet” (DS 2026:13)

Bakgrund

En remiss från Utbildningsdepartementet gällande ”Spetsutbildning i musik i grundskolan – en försöksverksamhet” (DS 2026:13) inkom till utbildningsförvaltningen den 2 september 2026. Remissvaren ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 1 december 2026.

I promemorian lämnas förslag om hur en försöksverksamhet med spetsutbildning i musik kan utformas och införas i grundskolan. Försöksverksamheten ska finansieras med ett riktat statsbidrag. Deltagandet i försöksverksamheten är frivillig.

Kortfattat föreslås att:

- ett nytt ämne, musik spets, ska ersätta grundskoleämnet musik för elever som deltar i spetsutbildningen,
- spetsutbildningarna i musik ska starta i årskurs 1 eller årskurs 5,
- färdighetsprov i musik ska utgöra villkor för antagning och grund för urval mellan sökande till spetsutbildningen i musik,
- försöksverksamheten ska sammanlagt pågå under 12 år.

Utbildningsnämndens synpunkter formuleras kortfattat under rubriken sammanfattning.
Under rubriken synpunkter redovisas skälen för utbildningsnämndens bedömning.
Utbildningsnämndens övriga synpunkter redovisas under rubriken övergripande synpunkter.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden håller med om att en spetsutbildning i musik i grundskolan kan leda till att barn och unga med särskild musikalisk begåvning eller intresse ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt inom musikområdet. Nämnden menar dock att det i stället vore mer gynnsamt med nationella satsningar som syftar till att utveckla och stärka grundskoleelevernas kunskaper i grundläggande skolämnen.

~~Enköpings kommun har inte för avsikt att söka till den föreslagna försöksverksamheten i spetsutbildning i musik.~~ ~~Utbildningsnämnden har dock synpunkter på förslaget.~~ Enligt utbildningsnämndens synpunkter kan införandet av ~~en sådan~~ den föreslagna försöksverksamheten ~~kan~~ medföra konsekvenser, till exempel risker för social snedrekrytering och förstärkt ojämlikhet mellan skolorna. Elever som går spetsutbildningen kan komma att påverka deras förutsättningar att nå kunskapsmålen i övriga grundskoleämnen, samt möjligheter till vila och socialt umgänge. Att genomföra den föreslagna försöksverksamheten kan även krocka med den brist som finns på behöriga musiklärare. Utbildningsnämnden menar även att undantaget från legitimationskravet i den föreslagna försöksverksamheten riskerar att normalisera liknande undantag i grundskolan som helhet.

Synpunkter

Det framgår i promemorian att flera av förslagen kan bedömas bidra till ökad likvärdighet genom Skolverkets prövningar av försöksverksamheten. Prövningarna ska bland annat säkerställa att huvudmannen har förutsättningar att bedriva utbildningen med god kvalitet. Skolverket ska även sträva efter att spetsutbildningarna i musik får en geografiskt spridd placering. Utbildningsnämnden ställer sig

positiva till dessa prövningar. Nämnden instämmer också i att det är viktigt att färdighetsproven för ansökande elever till spetsutbildningen genomförs med stor omsorg och att de är åldersanpassade, speciellt eftersom proven kan påverka likvärdigheten. Nämnden ställer sig dock frågande till huruvida lämpligt det är att sortera yngre elever via antagningsprov - speciellt så tidigt som i sjuårsåldern.
En annan konsekvens som nämnden också bedömer som viktig att beakta är riskerna för social snedrekrytering. Precis som det nämns i promemorian finns risker för att ojämlikheterna förstärks mellan skolorna. Vissa elever har till exempel bättre förutsättningar att visa sin potential vid färdighetsprovet, bland annat de elever som redan har tillgång till musikinstrument eller resurser i övrigt.

Eftersom förslagen innebär att elevernas undervisningstid i musik behöver utökas kommer skoldagarna bli längre. Samtidigt som framföranden och repetitioner förläggs på tider som avviker från vad som normalt gäller i grundskolan. Utbildningsnämnden menar att det finns risker med att detta kan påverka elevernas förutsättningar att nå kunskapsmålen i de övriga grundskoleämnena. Det kan även ha en inverkan på elevernas möjligheter till vila, socialt umgänge och fritidsaktiviteter. Detta kan bli betungande och leda till stress för de elever som deltar i spetsutbildningen. Särskilt för de yngre eleverna.

Spetsutbildning i musik fordrar att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare med spetskompetens inom området. Utbildningsnämnden menar att genomförandet av en sådan försöksverksamhet kan krocka med den brist som finns på behöriga musiklärare. Även fast undantag från legitimationskravet kan göras finns en risk för att spetsutbildningen för ett fåtal elever tar resurser från den ordinarie musikundervisningen. Detta kan gå ut över barns lika rätt till musikundervisning. Dessutom kan undantaget från legitimationskravet medföra strukturella konsekvenser. Om man tillåter detta i den föreslagna försöksverksamheten riskerar det att normalisera liknande undantag från legitimationskravet i grundskolan som helhet. För att säkerställa kvalitet och likvärdighet i undervisningen är det viktigt med en hög andel legitimerade och behöriga lärare.

Utbildningsnämnden ställer sig frågande till huruvida realistiskt det är med en tolvårig försöksverksamhet i spetsutbildning i musik. Det kan vara svårt att utvärdera resultaten av en försöksverksamhet som är tänkt att pågå under en tolvårig tidsperiod. Samtidigt som mycket kan

förändras under tolv år, som bland annat kan beröra skolsystemet. För de yngsta eleverna som påbörjar spetsutbildningen när den är nyetablerad innebär det dessutom att de kommer tillbringa hela sin grundskoleperiod i en pågående försöksverksamhet. Om det då till exempel visar sig att utbildningen brister i kvalitet har en hel generation elever redan hunnit gå utbildningen och drabbats av konsekvenserna.

Övriga synpunkter

~~Enköpings kommun har inte för avsikt att delta i försöksverksamheten gällande spetsutbildning i musik.~~ Utbildningsnämnden bedömer att det ~~i stället~~ vore mer angeläget med nationella satsningar som syftar till att utveckla och stärka grundskoleelevernas kunskaper i grundläggande skolämnen. Bedömningen grundar sig på att elever inom den ordinarie grundskoleverksamheten har behov av att stärka sina kunskaper och måluppfyllelse. Som man ser på nationell nivå och likaså i Enköping finns till exempel behov av insatser för att stärka grundskoleelevernas kunskaper i matematik. Enköpings grundskoleverksamheter lägger därmed ett stort fokus på matematiken. Att stärka grundskoleelevernas kunskaper i matematik är ett område som kommunen prioriterar även framöver.

Utbildningsnämnden menar också att det vore fördelaktigt med förtydliganden om vad som händer om en elev vill avsluta spetsutbildningen. Till exempel hur ett byte till den ordinarie grundskoleutbildningen ska genomföras för att lösa situationen på det bästa och smidigaste sättet för eleven i fråga.